

ישראל עזרת

פְּרֻשֵׁת פָּאָרְזִי • גְּלִיּוֹן 225 • הַתּוֹפֵד

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יוזק

..... מהפּסּר הקדוּשׁ

❁ ❁ ❁ "זרע שמשון" ❁ ❁ ❁

..... לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

גמרא דנדריים דף נח ואמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא משרה שכניתו, אלא על חכם, גבור, ועשיר, ונענו, וכלם ממשנה. [גבור-] דכתיב, גבי המשכן (שמות מ) "ויפרש את האהל על המשכן", ואמר מר, משה רבינו פרשו. ודילמא ארוך וקטון הוה? ופרשי ארוך בקומה וקטון בכח עכ"ל. ומהרש"א כתב בשם הרא"ש למה לא מביא הגמ' שהיה גבור מקרא הקודם דכתיב "ויקם את המשכן" והקשרים היו כבדים, ותו ליבא להקשות גדלעיל, והקשה עליו מאי פריה דילמא בגם היו כדכמיה ליה "הוקם המשכן" דהוקם מאליו, משמע כדאיתא בתנחומא ובפרשי עכ"ל. ולדידן אין כאן קשיא על הרא"ש שאפי' ידעינן בודאי שהיה גבור מאן לימא לן שמי שהוא גבור יכול להרים לבדו אלו הקרשים שהיו כ"כ כבדים וכי סלקא דעתך שמי שהוא גבור יכול לעשות ככהו כמו מלאך ואה"נ שאף מי שהוא גבור יש לו קץ וגבול לגבורתו וא"כ אעפ"י שהיה משה גבור היה צריך סיוע הא' להי להקמת אלו הקרשים שלא היה אפשר אפילו ככה אדם גבור להקיםם ואדרבא יש מכאן ראיה שהיה גבור שהרי ידענו שלעולם הקדוש ברוך הוא עושה מעשה נסים היותר קרובים אל הטבע ומן הראוי היה שיקים בצלאל את המשכן שהמתחיל במוצה אומרים לו גמור ולמה דוקא היה משה, אלא ודאי צריך לומר שאם היה בצלאל המקום הואיל שלא היה גבור היה צריך גם גדול והיה הויז מן הטבע לגמרי אבל משה שהיה גבור במעט גם סגי ואינו כ"כ הויז מהטבע אלא שאף קשית הרא"ש יש לתרצה שעבר הראיה בזה מ"ויפרש את האהל" שאם לא היה לנו אלא הפסוק "ויקם את המשכן" הייתי יכול לומר דאה"נ שמושה לא היה גבור אלא שרצה הקב"ה שגם הוא יתעסק במלאכת המשכן כמו שהוריד לגשיאים מן השמים אבני השם ואבני המלוואים כדי שיביאו אף הם איזה דבר לנדבת המשכן אמנם עתה שפבר כתיב "ויפרש את האהל" וכי א"כ כבר עשה משה חלקו ולמה לא הקים בצלאל את המשכן, אלא ודאי מפני שמושה היה גבור. א"נ בד"א דדילמא משה לא היה גבור והא דנעשה הגם ע"י משה לפי שהיה יותר גדול קומה מאחרים, ובזה היה הגם יותר קרוב אל הטבע, ואי תוה גמי נקט קרא של "ויקם משה את המשכן" תוה שיך להקשות ודילמא אריך וקטון הוה.

אל תחשוש לבקש יותר ממי שיכול לתת יותר

מהם: ארזים לסוגיהם, שכל מטרת בריאתם הייתה למשכן ולבית המקדש, וכאמור, ההנהגה שכל יעודו היה רק עבור מקדש ה', ובכל זאת השאירם הבורא ית"ש לכל הדורות. מאידך, ישנם בריות שבאו לשמש רק לזמנם ולאחר מכן נגנזו לעתיד לבוא, וזאת משום שבני אדם שאינם ישרים עלולים לעשות בהם שמוש לרעה. כדגמה לך מצייני המדרש את האור שנקרא ביום הראשון לבריאת העולם, שפכחו אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו, וכינן שראה שבמהלך הדורות יהיו דורות שמעשיהם מקלקלים, גנו את האור הקר הנה לצדיקים לעתיד לבוא.

נשים לב להנהגה זו השמורה רק לבורא ית"ש; פי מדרך בשר ודם, בבואו ליצור או להתעסק בכל ענין, יחשב בדעתו את תכלית המעשה - האם התוצאה שונה את המאמץ ואת השתדלותו עבור אותו מעשה? וככל שהתכלית פחותה ויבין שהתפוקה לא שונה את ההשתדלות, ימשוך ידיו מפעלת היצירה והמעשה, ויתר ולא יבצע את הרעיון. לא פן הבורא ית"ש, שפינן שלא שיך בו עמל ויגיעה, לכן יתכן שיעשה בריאה גדולה ויצומה, אף על פי שהתכלית היוצאת ממנה לקיים העולם היא קטנה ופחותה.

ולא זו בלבד, אלא, שהוא ית"ש יברא מין שלם - כדרך הבריאה כלה, בשביל אחד שיצטרך לה. וכן יברא דבר המתקיים אלף שנים לתכלית של רגע אחד, שהרי אין הבל אצלו יתברך בין אלף שנים לרגע.

ולא זו בלבד, אלא, שלאותה בריה פעוטה, שכל תכליתה לאחד שיצטרך לה למשך רגע אחד, לרב טובו יתברך, יכין כל מחסורה לדורי דורות - לה ולכל בני מינה. [מיסד על דברי המהרי"ל דיסקין בבאורי למדרש (פרשת תרומה) שעומד על כמה דייקים במאמר, עין שם.]

זאת ועוד נתבונן, מדרך העולם שבנינו ויצירה של בשר ודם, לא תהיה שלמה לגמרי, ויתכנו בה פרטים מיתרים, שנקנו כדרך אגב ואפילו פרטים שלא נשלמו כפי תכנונו ורצונו. אך אצל הבורא ית"ש, אף על פי שברא בריות ככמות אדירות, שפאמור באים לשמוש גם מעבר למטרה ולזמן שיועדו לך, הרי שהברייה עצמה שלמה מכל פינן, ולא עשה בה דבר אחד לבטלה, ביותר או בחסר.

הדבר מלמדנו כמה יסודות חשובים בהנהגת השם יתברך; ראשית, הסבה שהוא יתברך

בפרשתנו מביא משה רבינו עליו השלום פרוש מתרומות ישראל לחמרי המשכן. ובאשר להנהגה נאמר (לה, כד) "כל הנהגה העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש". והנה בעוד שבכסף ובנחשת ובחמרים נוספים נזכר מה נעשו עמם בפרשות, באשר להנהגה נאמר רק סך הכמות שנקאסף ולא פרט מה נעשה עמו בכל כלי וכלי.

ומבין ההסברים בזה, כתבו המפרשים (מיסד על דברי מהר"י קארו ב"תולדות צחק") שהרואה את כלי המשכן, אלו שנעשו מזזהב והמצפים זהב, מבין מעצמו כי לא יתכן שכמות כה קטנה שנקאספה - "תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש" יספיקו לכלי המשכן, לדגמה, שני ארונות הזהב - הפנימי והחיצוני, טפח זהב של הכפרת שמעל והקרובים שהיו מגושי זהב כגבה הארון, די באלו לבדם להכין את פמיות הזהב שגדרשו למשכן. תוסיף לזה את המנורה וכליה, צפוי השלחן ועוד (פמוכא שם בהרחבה) שפדי לעשותם או להציף בזהב את אותם הכלים שנצטוו, הנה נצרך לנס גדול שכמות הזהב שהובאה תספיק. ומשום שתוספת הזהב היה בגס גדול, לא שיך להביא פרוש מה נעשה עמם בכמות הזהב המעט שנקאספה. [וראה הסברים נוספים באפן עזרא ובפרוש רב סעדיה גאון שם; "פענח רזא" ועוד במפרשים]

הסבר נוסף, שמעתי מהמגיד רבי מרדכי דרוק זצ"ל, על דרך מאמר חז"ל במדרש בפרשת בראשית (בראשית רבה טז, ב) ובפרשת תרומה (שמות רבה לה, א) "לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא? בשביל המשכן ובשביל בית המקדש". וכינן שכל הזהב בעולם הוא רק לצורך המשכן, מה מקום לדרוש פרוט אודותיו, אחר שכל העולם משתמש בזכותו.

[ונראה להציע הסבר נוסף, על דרך המוכא בפרוש "שפתי כהן" על התורה, שמביא ממאמרי הזהר הקדוש, מהם עולה הקשר בין זהב התנופה שבמשכן, לכפר על הזהב שהביאו לעגל. ועל דרך זה אולי אפשר לומר, ומשום שלא לצער את ישראל, לא הוכא בפרוטרוט מה נעשה בזהב שהביאו למשכן, כי הדבר היה מזכיר את העגל - מה נעשה מתכטי הזהב שנקאספו כאשר בושש משה לבוא.]

הב"ב ברא רבבורו

בבריותיו של הקדוש ברוך הוא ישנם כאלו שנקראו רק לזמן או למטרה מסוימת. עם זאת הבורא ית"ש השאירם בעולם להנאת הבריות;

משאיר בעולם בריות מסומות, היא לגדל טובו לזון את העולם בחן ובחסד וברחמים. הוא בורא עצי ארז רבים, מסוגים שונים, ובלבד שאי פעם תמצא שם חסידה מקום לשכון שם. הוא יתברך העמיד עמים, כדגמת עמון ומואב, שיפרו וירבו במשך דורות רבים, ומכלכל אותם בכל הנצרך להם, בשביל תכלית אחת: להעמיד מהן את רוח המאביה ואת נעמה העמונית (עין בבא קמא לח ע"ב) הוא יתברך ברא צרעה שממנה שרצו במהלך הדורות כמיות בלתי נתפסות של צרעות, כדי שבזמן מן הזמנים, כאשר בני ישראל היו צאים ממצרים, בבואם לארץ נושבת, ימלאו חלק מאותם צרעות את יעודם, להלחם בחילותיו של סיחון מלך האמורי [שעל כחם הרב מוכא במדרש תנחומא פרשת דברים (בוכר, הוספות לפרשת דברים אות ח) שהיו קשים מפרעה וחילותיו. ועל הדרך להכניעם, מוכא (שם) "וכיצד היו האמוריים מתים? אמר רבי לוי, זמן הקדוש ברוך הוא שתי צרעות לכל אחד ואחד מהם, שנאמר (פרשת עקב - דברים ז, כ) "וגם את הצרעה ישלח ה' אלקיך כם". והצרעה פורחת ומכה אותו לתוך עינו,

ומיד היתה עינו יוצאת ומת, וזה הוא שאמר דוד (תהלים מד, ד), "כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה למו" וגו' - אלולי לא עזרת אותם לא היו יכולים להם" וכו' עין שם עוד. ובפרוש רש"י (דברים שם), "הצרעה - מין שרץ העוף שהיתה זורקת בהם מרה ומסרססן ומסמאה את עיניהם בכל מקום שהיו נסתרים שם". [והעניק לצרעות את כל מחסורם לשומרם מרעב, וזאת אף על פי שפאשר בעל חי רעב, ארסו חזק ויעיל יותר, ולכאורה בזה, נסתת התכלית... בכל זאת, מרוב טובו יתברך, עד לאותו שעה הכין להם כל מחסורם והעניק לצרעות את כל הנצרך להם. הוא יתברך ממלא את הישוב בבני אדם ריקים מהחכמה וכדומה, ונותן להם מרץ לעשות ולבנות, כדי שאותם חכמים בודדים המבקשים את השם יתברך, לא יאלצו להתעסק בישובו של עולם אלא יהיו פנויים לעסק בחקמתו האמתית - בתורה הקדושה (עין בהרחבה בהקדמת הרמב"ם לפרוש המשניות). ומסכה זו יתכן שאדם ריק יבנה בית גדול, שיעמד שנים ארוכות, והכל למטרה אחת: שיעבר שם איש ירא אלקים וינחם שם לפרק זמן

קצר (עין רמב"ם שם). וכהנה נתן להביא דגמאות רבות לכך שהבורא ית"ש יוצר פרטים רבים ולאורך זמן, למען יחידים ובשביל מטרה של ונע.

בה' מבטחננו!

למקרא הדברים, יבין האדם וישכיל המשכיל כי מאחר שמגבלות הכח של כל היצורים, אינם שיכים בבורא ית"ש, והוא מעניק לברואיו ברוח וברחמים רבים, אין לנו להגביל את תפלתנו אליו יתברך בנתינת עצות כפי קט שכלנו הצר, אלא לסמך עליו ולבקש מידו הפשוטה והרחבה רוח והצלחה וכל טוב. והבוטח בה' יתברך וסומך עליו בכל לבו, אזי והיה ה' מבטחו.

וזכנו השם יתברך להשליך עליו את כל יקבנו, והוא יכלכלנו, וישמר מלכד רגלנו, בצדקו ינחננו, ויישר לפניו דרכנו, במישור יעמידנו, ועל מי מנוחות ינהלנו, ובתשועת עולמים יושיענו. אמן כן יהי רצון.

משיוחות הסגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. (טל' 050.4125671)

שבת שחרית ומבשר

השראת שכינה בחדש אדר

ולכן נדרשים בימים אלו לחשב את הזמנים, לכל חלילה נאחר תפלה וקריאת שמע, והמפסיד לאומרים בזמנם נמנה בין אלו שנדרשו בגמרא (עין ברכות כו ע"א: חגיגה ט ע"ב) את הפסוק (קהלת א, טו) "מעוה לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות". ועין בזהר הקדוש פרשת בלק (קפו ע"א) מעשה בבנו של רב המנונא סבא, שהיה ילד קטן והריח בבגדיהם של חכמים, שלא קראו באותו יום קריאת שמע בזמנה, ולא רצה להיות בקרבנתם, משום שמי שאינו קורא קריאת שמע בזמנה הוא בנדוי, עין שם. ואמרו בגמרא (שבת קיט ע"ב) "אמר רבי אבהו, לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבטלו קריאת שמע שחרית וערבית" וכו' עין שם.

הרחבנו בעבר שחדש אדר ענינו להשראת השכינה בתוכנו. השרית השכינה מצדנו בחדש [או בחדשי - בשנה מעברת] אדר, באה לבטוי גם בזמני היום המשתנים. כי בעוד שבעצומם של ימי החורף הזריחה מתאחרת, וממילא גם זמני התפלה וקריאת שמע מאחרים יותר, הנה בימי אדר, הזריחה מקדימה, וקנים סבון רב לאחר חלילה את התפלה ואת קריאת שמע לאחר זמנה. והבאנו מדברי המפרשים במעלת המשירה את שכינתו על אבריו. ודבר זה בא לידי בטוי בקריאת שמע, כנלמד מדברי הזהר חדשי במדרש רות, שכל מילה בקריאת שמע היא כנגד רמ"ח אברים של האדם, עין שם.

לז' באדר - הלוללת משה רבינו עליו השלום

למבור תורה

בזה פי על ידי בחינת העגנה זכה להתעבר בו נשמת משה רבינו עליו השלום שהיה מסיעו בזה. וזה שאמר, דאיפא אנא - שיש בי בחינת משה. וזה שאמרו (פסחים סח ע"ב) אי לאו האי יומא כמה יוסף איפא בשוקא. אך אנכי זכיתי לבחינת עבור נשמת משה רבינו עליו השלום שזכה לקבלת התורה על ידי בחינת עגנה. ולכן נקרא רב יוסף סיני (סוף הוריות). וזה פרוש (במדבר כח, ו) "עלת תמיד העשיה בהר סיני", פרוש זה עולה למעלה תמיד אם הוא בבחינת השפלות והכניעה ... מאן דאיהו זעיר איהו רב (זהר א, ככב). ועל ידי ההכניעה יכול לזכות לנשמת קדושה מעולם העליון. וזה עקר הכנה למתן תורה לכן רב יוסף היה מרגיש בעצמו כי כחו של משה היה מסיעו לזה ... ("תפארת שלמה" פרשת במדבר עין שם עוד)

סגולה נפלאה לאוקמי גירסא הוא לדבק עצמו ומחשבתו במשה רבינו עליו השלום... (תתם סופר ב"תורת משה" לז' באדר. עין שם בהרחבה)

על ידי עגנה זוכה שיתעבר בו נשמת משה רבינו עליו השלום... על פי הידוע אם האדם עושה מצוה בשלמות זוכה לבחינת עבור נשמת מאיזו צדיק מדורות שלפניו שעשה גם כן המצוה כזו כפדוע מבעל המחבר מדרש שמואל שהיה בו עבור נשמת רבי פינחס בן יאיר על ידי מצות גמילות חסד. וזהו ה"בית ועד לחכמים" להיות בחינת עבור מהחכמים שלפניו. וזה שאמר רב יוסף, לא תתני עגנה דאיפא אנא לכאורה איך יצא מגדר העגנה להתפאר בזה? אך יש לומר שרמז

סגולה להחזיר יסוד חנוכי לבנים

בשבע הבא יחלו החזני בית ישראל בלמוד פרק "אלו מציוות" במסכת בבא מציעא

מספר מתחכים פנו אל הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ושאלו אותו על הנהוג שבאשר מתחילים ללמוד עם הילדים גמרא, פותחים בפעם הראשונה ללמוד עמהם פרק "אלו מציוות", והציעו המלמדים שאולי כדאי לשמוע לעצת האומרים שראוי להתחיל ללמוד מסכת אהרת בגון מסכת ברכות, שכן בתחלת למודו קשה עדיין לילד לקלט את המשגים של פרק אלו מציוות העוסק בדיני ממונות. השיב להם רבי משה: חלילה לשנות מהנהוג, ועליהם להתחיל ללמוד עם הילדים רק פרק אלו מציוות, ולא בכל מסכת אהרת. והוסיף רבי משה לנמק את הוראתו בדברים המאלפים הפאים: "דעו נאמנה, שהיסוד הראשון שצריכים ללמוד את הילד הוא שידבר זה שידך לך ודבר זה אינו שידך לך" בלומר: שידע להבחין בין הפץ שלו, שהוא רשאי להשתמש בו, לבין הפץ שאינו שלו שאסור לו להשתמש בו, וזה הפעם מודיע מתחילים ללמוד את הילדים פרק אלו מציוות, משום שבו המשנה פותחת "אלו מציוות שלו ואלו חייב להכריז" ומזה יודע לו יסוד זה". ("איש לרעהו" גליון 842 על פי ספר "פיצה ועושה")

שטוח העגול...

הבורא ית"ש ברא את העולם ככדור עגול, ולנוחיות הברואים עליה, שיטח את הקרקע למישור. (על פי הרד"ק ישעיה מב, ה)